"انار ئدانى" سۇيىسپەنشىلىك ئۇيى نتىماقتىڭ، بەرەكەنىڭ ۇرىعىن سەپتى

ــ اراسان اۋدانى قالاشق باستاۋىش مەكتەبىنىڭ وقتۇششىسى ئوجا جونىندە

□ ئتلشمىز سۇڭ ياۋىن

قىزمەتتەستەرىنىڭ نازارىندا ئوجا قىزۋ نىتالى بالالار پاتشاسى؛ وقۇشلاردىڭ نازارىندا ول مەيىرىمدى دە باۋىرمال "انار ئدانى شەشەي".

بيىل 48 جاستاعى ئوجا اراسان اۋدانى قالاشق باستاۋىش مەكتەبىنىڭ وقتۇششىسى. 29 جىلدان بەرى، ءار كۇنى تاڭەرتەڭ ول جايدارى جۇزىمەن ءاربىر بالانى قارسى الادى. "مەنىڭ بالالارىم ۇلتقا بولىنبەيدى، ءبارى مەنىڭ قۇلىندارىم، ولاردىڭ بىرگە ۇيرەنىپ، بىرگە ويناپ جۇرگەنىن كورگەن كەزىمدە، كوڭىلىم ەرەكشە قۋانىشقا بولەنەدى"، ـ دەيدى ئوجا.

اراسان اۋداندىق قالاشق باستاۋىش مەكتەبىندەگى وقۇشلاردىڭ كوپ ساندىسى شەكارادىڭ ەگىن ـ مال شارۋاشىلىق وڭىرىندەگى كەلگەن، مەكتەپتە جاتاقتا جاتىپ وقيتىن وقۇشى ءبىرشاما كوپ. بۇل بالالار وتباسىنداعىلارىن ساعىنۋدىڭ شەرىن تارتۋمەن بىرگە، ءتىل كەدەرگىسىن بۇزىپ، كوللەكتيۋ تۇرمىستا ۇيلەسۋى كەرەك، كەيبىر جاسى كىشىلەۋ‌لەرى ەشكىمگە كورسەتپەي كوز جاستارىن توگىپ الاتىن. سوندىقتان دا ئوجا ۇنەمى جاتاقتا بارىپ وقۇشىلارعا سەرىك بولادى.

اراسان اۋدانىندا قىس جارتى جىلعا سوزىلادى، سۋىق اۋا رايى جاتاقتاعى بالالار ءۇشىن سىنالادى. كەيدە اۋا رايى كەنەت سۋىپ، ۇيلەرى تاۋلى وڭىرىندەگى بالالار قىستىق كيىم ـ كەشەگى بولماي قالىپ، سۋىق ءتيىپ قالادى. "العاشىندا مەن ۇيىمنەن كيىم ـ كەشەك الا كەلىپ ولارعا كيگىزىپ‌تىنمىن، كەيىن كەلە، كوپەككە مۇقتاج بالالاردىڭ وتە كوپ ەكەندىگىن بايقادىم". سونىمەن ئوجا مەكتەپكە ءوزىنىڭ وين ايتادى: ءبىر سۇيىسپەنشىلىك ءۇيىن قۇرىپ، وقۇشىلارعا كومەكتەسەيىك.

2014 ـ جىلى 9 ـ ايدا مەكتەپتىڭ "انار ءدانى" سۇيىسپەنشىلىك ءۇيى قۇرىلادى. ءوجا بارلىق وقتۇشى ـ قىزمەتتەستەردى سۇيىسپەنشىلىك ۇيىنە كيىم ـ كەشەك جىلۋعا بەرۋگە ۇيىمداستىرىپ، قىسقا عانا بىرنەشە كۇندە قىسقى كيىم ـ كەشەكتەن 120سىن تاپسىرىپ الادى. وسىدان كەيىن، ول مەكتەپتەگى بارلىق وقتۇشى ـ وقۇشىلارعا "انار ءدانى. سۇيىسپەنشىلىك ءبىر يۇانى" ۇندەۋىن تاستاپ، مەكتەپ اۋلاسىندا "سۇيىسپەنشىلىك ارناۋ، ءبىر نيەتپەن نتىماقتاسۋ" ورلەۋىن كوتەرەدى.

موڭعۇل قىز بالا تاڭعى مەكتەپ ءبىتىرىپ كەتكەنىمەن، ءار رەت دەمالىسقا تاراعاندا، مەكتەپكە كەلىپ "انار ءدانى شەشەي"گە امانداسادى. وتباسى كەدەي بولعاندىقتان، تاڭعى ۇدايى جالاڭ كيىممەن قىستان وتەتىندىكتەن ۇنەمى تۇماۋ ءتيىپ، قىزۋى ورلەيتىن. ءوجا مۇنى بىلگەننەن كەيىن وعان قالىڭ كيىم اكەلىپ بەرەدى. "ءوجا مۇعالىمنىڭ ماعان بەرگەن قالىڭ كيىمى دەنەمدى عانا جىلىتىپ قالماستان، جۇرەگىمدى دە جىلىتتى، 'انار ءدانى شەشەيمە' كوپ راقمەت"، ـ دەيدى تاڭعى كوكىرەك تولى اسەرلى سەزىممەن.

قازاق وقۇشى باقىتتۇر مەن ەرقابىل ەگىز اپەكە ـ باۋىر، كىشكەنتايلارىنان تارتىپ اجەسىنىڭ قولىندا وسكەن. وتباسى كەدەي بولعاندىعى سەبەپتى، اپەكە ـ باۋىر ەكەۋى مەكتەپ كيىمى قاراجاتى، قامسىزداندىرۋ قاراجاتى سياقتىلاردى تاپسىرا المايدى. بۇل جاعدايدان حابار بولعانىنان كەيىن، ءوجا ىرىقشىلىقپەن ولارعا مەكتەپ كيىمىن ساتىپ الىپ بەرەدى، سوندای ـ اق ولارعا ىقىلاسپەن قارايلاسادى.

ءوجانىڭ وقۇشىلارعا قامقورلىق جاساعان مسالدارى ساناپ تاۋسىلماس، ونىڭ ارەكەتى وقۇشىلاردى عانا اسەرلەندىرىپ قالماستان، وقتۇشىلارعا دا اسەر ەتەدى، تۇتاس مەكتەپتە "سۇيىسپەنشىلىك ارناۋ، ءبىر نيەتپەن نتىماقتاسۋ" رايى توتەنشە قويۋ بولا تۇسەدى. ول تاعى ۇنەمى وقتۇشى ـ وقۇشىلاردى "انار ءدانى" سۇيىسپەنشىلىك ۇيىندە ۇلتتار نتىماعى قيمىلىن ورىستەتۋگە ۇيىمداستىرىپ، قوعامداعى مەيىربان جاندارىدى قيىنشىلىق بار وقۇشىلارعا بىرگە كوڭىل بولۋگە، بىرگە قامقورلىق جاساۋعا ۇسىنىس ەتىپ، بالالاردىڭ بىرگە ويناۋىنا، بىرگە ۇيرەنۋىنە، بىرگە ءوسىپ ـ جەتىلۋىنە مۇمكىندىك جاساپ، ولاردىڭ كوڭىل تورىنە ۇلتتار نتىماعىنىڭ ۇرىعىن سەبەدى.

5 جىلدان بەرى، "ءانار ءدانى" سۇيىسپەنشىلىك ءۇيى جىلۋ اتاۋ قيمىلىنان جانە ۇلتتار نتىماعى قيمىلىنان جيىنى 100 نەشە رەت ورىستەتىپ، 115 مىڭ يۇاننان استام اقشا، 1300دەن استام كيىم ـ كەشەك جيناپ، 800دەن استام وقۇشىعا 90 مىڭ يۇاننان استام اقشالاي كومەك بەرەدى.

ءوزىنىڭ "مەملەكەتتىك ۇلتتار نتىماعى، العاباسارلىعنداعى ۇلگىلى جەكە" اتاعىن العانىن ەستىگەندە، ءوجا اسەرلەنگەننەن: "مۇنان كەيىن مەن تەك بالالاردىڭ 'انار ءدانى شەشەيى' بولىپ قانا قالماستان، ءبىر تال انارداڭ ءدانى بولىپ، ءتىپتى دە كوپ ادامعا ۇلتتار نتىماعىنىڭ سۇيىسپەنشىلىگىن جەتكىزەمىن"، ـ دەدى.

بايۋدىڭ باستاماشىسى قىستاق تۇرعىندارىنىڭ تۇڭىسى

ــ بۇقارامەن جۇرەكتەس بولعان قىستاق كادرى چيڭ شيۋپىڭ جونىندە

□ ئتلشمىز سۇڭ ياۋىن

"مەن ەشقانداي ۇلكەن ءىس تىندىرعامىن جوق، تەك ءوزىم ىستەۋگە ءتيىستى ىستەردى ىستەدىم. ۇزدىكسىز قۇلشىنىس جاساپ، ءاربىر قاراپايىم ءىستى شوگەلدىكپەن ويداعىداي ورىنداپ، قۇلشىنا قىزمەت ىستەۋ ارقىلى پارتيا مەن مەملەكەتتىڭ ءۇمىتىن اقتايمىن"، ـ دەدى 10 ـ ايدىڭ 6 ـ كۇنى "مەملەكەتتىك ۇلتتار نتىماعى، العاباسارلىعنداعى ۇلگىلى جەكە" اتاعىن العانى جايلى ءسوز بولعاندا اسەرلەنگەن كوڭىلىن باسا الماعان چيڭ شيۋپىڭ سوزىنەن قاراپايىمدىلىعىن اڭعارتىپ.

بۇراتالا قالاسى دالتۇ قالاشعى دوتاوبو قىستاعىندا، قىستاق پارتيا ياچەيكاسىنىڭ شۇجيى، قىستاق تۇرعىندار كوميتەتىنىڭ مەڭگەرۋشىسى چيڭ شيۋپىڭ جايلى اڭگىمە ايتىلسا، قىستاق تۇرعىندارىنىڭ بارلىعى ونى القاي جونەلەدى. قىستاق تۇرعىندارىنىڭ كوڭىلىندە ول تەك كوپشىلىكتى بايۋعا باستاعان جاقسى شۇجي عانا ەمەس، اۋەلى، ولاردىڭ "تۇڭسى".

بيىل 63 جاسقا كەلگەن چيڭ شيۋپىڭنىڭ ۇنەمى اۋزىنان تاستامايتىن ءبىر اۋىز ءسوزى: "قىستاق كادرى بولعان ەكەنسىڭ، بۇقارامەن جۇرەكتەس بولىپ، ءسوزسىز، بۇقارانى جۇرەكتە ساقتاۋىڭ كەرەك".

چيڭ شيۋپىڭ سىچۋاننىڭ شيچۇڭىندا تۇعان، 1981 ـ جىلى ول دوتاوبو قىستاعىنا كەلىپ قونىستانادى. ول شوگەل، باسقالارعا كومەكتەسۋدى قۇانىش سانايدى، ۇنەمى قىستاق تۇرعىندارىنا ەگىنشىلىك تاجىريبەسىن ۇيرەتەدى، بىرتىندەپ اۋىلداستارى وعان رازى بولدى.

1990 ـ جىلى 34 جاستاعى چيڭ شيۋپىڭ قىستاق تۇرعىندار كوميتەتىنىڭ مەڭگەرۋشىسى بولىپ سايلانادى. 10 جىلدان كەيىن قىستاق پارتيا ياچەيكاسىنىڭ شۇجيى مىندەتىن ارقالادى.

"عىلىمي جولمەن ەككەندە عانا ءۇنىم مولشەرى جوعارىلاپ، كىرىس ارتىپ، قىستاق تۇرعىندارى جاقسى تۇرمىس كەشىرەدى". قىستاق تۇرعىندارىنىڭ كىرىسىن جوعارىلاتۋ چيڭ شيۋپىڭنىڭ كوڭىلىندەگى ەڭ ماڭىزدى ءىس.

قىستاق تۇرعىنى قايماحۇن ەگىنشىلىك تەحنيكاسى كەمشىل بولعاندىقتان جىل سايىن زيان شەگەتىن، ەكى بولمەلى ەسكى ۇيى جاڭبىر جاۋعان كەزدە وتىرۋعا كەلمەيتىن. چيڭ شيۋپىڭ وسىنى كوزىمەن كورىپ، كوڭىلىنە ساقتاپ جۇرەتىن.

2004 ـ جىلى چيڭ شيۋپىڭ ءوزىنىڭ جاۋاپتى بولعان اتىزىنان جانە كوتەرەمەگە العان جەرىنەن 40 مۋ جەردى قايماحۇننىڭ ەگۋىنە ءبولىپ بەرەدى جانە ىرىقتى تۇردە اقشا شعارىپ تۇقىم، حيميالىق تىڭايتقىش ساتىپ الىپ بەرەدى. قايماحۇن دا تۇرمىسىن جاقسارتۋ بەكىمىنە كەلىپ، چيڭ شيۋپىڭعا ىلەسىپ، ەگىس داقىلدارىن باپتاۋدى ۇيرەنەدى. وسى جىلدىڭ سوڭىندا قايماحۇن تاعى چيڭ شيۋپىڭنان العان قارىز اقشاسىن قايتارادى. قازىر قايماحۇننىڭ تۇرمىسى بارعان سايىن جاقسارىپ، كىرىسى جىل سايىن مولايىپ، جاڭا ءۇي سالىپ الدى. چيڭ شيۋپىڭ جايلى اڭگىمە ايتىلسا، قايماحۇننىڭ ايتىپ تاۋسىلماس القاۋى بار: "مەنىڭ قازىرگى تاماشا تۇرمىسىمدى چيڭ شۇجيدان بولە قاراۋعا بولمايدى، ول وتباسىمىزدىڭ قامقورشىسى، ءبىزدىڭ تۇڭسىمىز".

قىستاق تۇرعىنى امانگۇل قانداي جۇمىسى بولسا دا الدىمەن چيڭ شيۋپىڭعا ايتادى، ول ءۇشىن الىپ ايتقاندا، چيڭ شيۋپىڭ شۇجي عانا ەمەس، اۋەلى، ونىڭ اكەسى سياقتى.

1993 ـ جىلى جاڭادان باس قۇراعان امانگۇلدە ەگىنشىلىك تاجىريبە جوق بولاتىن، جەرى بولسا دا اقشا تابا الماي، تۇرمىسى بىرتە ـ بىرتە كەدەيلەسىپ كەتەدى. چيڭ شيۋپىڭ ءوزى امانگۇلدى نزدەپ بارىپ: "قىزىم، قانداي قينىشىلىعىڭ بولسا دا مەنى نزدەسەڭ بولادى، مەن ساعان كومەكتەسەمىن" دەيدى.

چيڭ شيۋپىڭنىڭ جەتەكتەپ ءجۇرىپ ءجون كورسەتۋىنىڭ ارقاسىندا، امانگۇل ەگىن ەگۋ تەحنيكاسىن تەز ارادا مەڭگەرىپ، كىرىسى بارعان سايىن جوعارىلاپ، تاس كەرپىشتەن جاڭا ءۇي سالىپ قانا قالماستان، بۇراتالا قالاسىنان قابات ءۇي ساتىپ الادى.

"چيڭ شۇجيدىڭ ماعان جاساعان كومەگىن نەشە كۇن، نەشە ءتۇن ايتىپ تاۋسا المايمىن، ول مەنىڭ اكەم سياقتى ماعان كومەكتەسىپ قانا قويماي، كوڭىل ءبولىپ تۇرادى، مەن جۇرەگىمنەن شىنايى مەيىرىمدى سەزىنەمىن"، ـ دەدى امانگۇل اسەرلەنىپ.

30 نەشە جىلدان بەرى چيڭ شيۋپىڭ كىرشىكسىز پەيىل، قالتقىسىز كوڭىلى ارقىلى قىستاق تۇرعىندارىنىڭ قۇپتاۋى مەن قۇرمەتىنە يە بولادى. اۋەلى، ونىڭ سىچۋان اكسەنتى دە قىستاق تۇرعىندارىنىڭ ۇعىنا الاتىن جاعمدى دياليەكتىنە اينالادى. "قىستاقتاعى كوپتەگەن ادامدار ونىڭ سىچۋان اكسەنتىن ەستىپ ەسەيگەن، قالاي تۇسىنبەيسىڭ. ءار كۇنى چيڭ شۇجيدىڭ سىچۋان اكسەنتىن ەستىگەن كەزدە كوڭىلىمىز جاي تاۋىپ قالادى"، ـ دەيدى قىستاق تۇرعىنارى كۇلىمسىرەپ.

شينجياڭ مەن بيڭتۇاننان 6 ادام، ءبىر ورىن مەملەكەتتىك كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋ سيلىعىنا يە بولدى

(باسى 1 ـ بەتتە)

قىزمەت بايلانىس باسقارماسىنىڭ باستىعى چين يۇڭگاڭ ۇلەس قوسۋ سيلىعىن، شەريا اۋدانى جىحۇي جەمىس شارۋاشىلىعى شارۋالار كاسىپتىك سەلبەستىك كووپەراتيۋىنىڭ القا باستىعى لي پىڭ ءوزىن ارناۋ سيلىعىن، قاراقاش اۋدانى حوتان باليمۋ ساۋدا شەكتى جاۋاپكەرلىك سەرىكتەستىگىنىڭ باس جوراسى وبۇلاسەن وبۇلقاسىم، بيڭتۇان 3 ـ شىسى تۇمىسق قالاسى 51 ـ تۇان 4 ـ ليانى "ۇعىسۋ، تيىمدىلىك جاساۋ، توعىستىرۋ" قىزمەت اترەتىنىڭ باستىعى جاڭ يۇڭ ـ ان جاڭالىق اشۋ سيلىعىن؛ شاندۇڭ ولكەسىنىڭ شينجياڭعا باعىنتاماسى كومەكتەسۋ قىزمەتىنە قولباسشىلىق ەتۋ شتابى ۋاڭ ياڭ، ۋاڭ حۇنيڭ، جاۋ لىجي، حان جىڭ، ۋاڭ چيشان قاتارلىلار ازالى مۇزىكا ءۇنى ىسىندە دىڭ شىسۇن جولداستىڭ سۇيەگىنىڭ الدىنا بايىاۋ كەلىپ، ءۇنسىز ازا ءبىلدىرىپ، دىڭ شىسۇن جولداستىڭ سۇيەگىنە 3 رەت تاعزىم ەتتى ءارى دىڭ شىسۇن جولداستىڭ تۇڭىس ـ تۇعاندارىمەن ءبىر ـ بىردەن قول السىپ حال سۇرادى.

پارتيا مەن مەملەكەتتىڭ قاتىستى باسشى جولداستارى سۇيەكپەن قوشتاسۋعا باردى نەمەسە ءتۇرلى جولدارمەن ازا ءبىلدىردى. ورتالىقتىڭ جانە مەملەكەت ورگاندارىنىڭ قاتىستى تاراۋلارىنىڭ جاۋاپتى جولداستارى، دىڭ شىسۇن جولداستىڭ كوزى تىرىسىندەگى جاقىن دوستارى مەن اۋىلداستارىنىڭ ۋاكىلدەرى دە سۇيەكپەن قوشتاستى.

شەشۇشى شايقاستىڭ شەشۇشى جەڭىسىنە جەتىپ، شىندىققا جۇگىنىپ، ناقتى ءىس ىستەپ، كەدەيلىكتىڭ ىشىندەگى كەدەيلىكتى، قامالدىڭ ىشىندەگى قامالدى بار كۇشپەن الۋ كەرەك

(باسى 1 ـ بەتتە)

كورنەكتى ماسەلەلەردى شەشۋ جونىندەگى اڭگىمە ماجلىستە سويلەگەن ماڭىزدى ءسوزىنىڭ رۋحىن قايتالاي ىشكەرىلەي ۇيرەنىپ، دايەكتىلەندىرىپ، ۇكىمەت جۇيەسىنىڭ دايەكتىلەندىرۋ، تياناقتاندىرۋ قىزمەتىن ورنالاستىردى.

ءماجلىس مىنالاردى اتاپ كورسەتتى: كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋ شايقاسىنىڭ جەڭىسىنە باتىلدىقپەن قول جەتكىزىپ، 2020 ـ جىلعا بارعاندا ەلىمىزدىڭ قازىرگى ولشەمى بويىنشا اۋىل ـ قىساقتاعى كەدەيلەردى كەدەيلىكتەن ارىلتىپ، كەدەي اۋداندارداڭ كەدەيلىك قالپاعىن تۇگەلدەي الىپ تاستاپ، كەدەيلەر مەن كەدەي وڭىرلەردى بۇكىل ەلمەن بىرگە جاپىاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعامعا جەتكىزۋ ـــ پارتيامىزدىڭ ايبىندى ۋادەسى، جۇڭحۇا ۇلتى، تۇتاس ادامزات جوننەن كەلەلى ءمان الاتىن ۇلى ءىس. ۇكىمەت پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسى مەن ۇكىمەت كەڭسەسى پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسى، سوندای ـ اق ۇكىمەت جۇيەسىندەگى تاراۋلار، ورىندار "ءتورت تانىم"دى مەقتاپ ورناتىپ، "ءتورت سەنىم"دى بەكەمدەپ، "ەكىنشى قورعاۋ"دى ورنداپ، باس شۇجي شي جينپيڭنىڭ ماڭىزدى بايىمداۋلارىنىڭ جانە ماڭىزدى سوزدەرىنىڭ رۋحىن قاز ـ قالپىندا ويداعىداي دايەكتىلەندىرىپ، تياناقتاندىرىپ، اۋتونومىالى رايوندىق پارتكومىنىڭ ورنالاستىرۋى بويىنشا، شەشۇشى شايقاستىڭ شەشۇشى جەڭىسىنە قول جەتكىزۋدەي رۋحانى كۇيمەن، شىندىققا جۇگىنىپ، ناقتى ءىس ىستەۋدەي قىزمەت ستيلىمەن كەدەيلىكتىڭ ىشىندەگى كەدەيلىكتى، قامالدىڭ ىشىندەگى قامالدى بار كۇشپەن جەڭىپ، شي جينپيڭ جولداستى ۇيىتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتى بىزگە تاپسىرعان كەلەلى ساياسي مىندەتتى باتىل تۇرده ويداعىداي ورىنداۋىمىز كەرەك.

ءماجلىس مىنالاردى باسا دارىپتەدى: نازاريامەن قارۋلانۋدى باستان ـ اياق ساباقتاستىرىپ، باس شۇجي شي جينپيڭنىڭ ماڭىزدى بايىمداۋلارىنىڭ جانە ماڭىزدى سوزدەرىنىڭ رۋحىن ۇيرەنۋدى ۇزاق مەرزىمدىك مىندەت، كەلەلى ساياسي جاۋاپكەرشىلىك ساناپ، ماڭىزدى ورىنعا قويىپ، ماڭىزدى كۇن تارتىپكە ەنگىزىپ، جان ـ جاقتى جۇيەلى ۇيرەنۋدى، دەر كەزىندە بلەسپە ۇيرەنۋدى، ىشكەرىلەي وي جۇگىرتىپ ۇيرەنۋدى، ءىس جۇزىندەگىمەن بىرلەستىرىپ ۇيرەنۋدى ورنداپ، جەتە ۇيرەنۋ، جەتە ءتۇسىنۋ جاعىنا كۇش سالىپ، ۇيرەنگەندى قولدانا ءبىلۋ جاعىندا ناقتى ونىمدىلىككە تالپىنىپ، شينجياڭنىڭ كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋ قىزمەتىنە شىنايى جەتەكشىلىك ەتۋ كەرەك. دالىمە ـ ءدال بولۋ جالپى جوباسىن باستان ـ اياق ساباقتاستىرىپ، "ەكىدەن تارىقتىرماۋ، ءۇشتى قامتاماسىز ەتۋ"دى مەقتاپ ارقاۋ ەتىپ، مۇلدە كەدەيلىكتى جويۋدى توڭىرەكتەي وتىرىپ، قازىر اتقارىلىپ وتىرعان كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ نىساناسىنان، ولشەمىنەن مىزعىماۋعا تاباندى بولىپ، "التى دالمە ـ ءدال بولۋ"دى تياناقتاندىرىپ، "جەتى ءبىر توپ"تى بلگەرىلەتىپ، "ۇشتە سەرپىندى ارتتىرۋ"دى ورنداپ، "ءۇشتى قامتاماسىز ەتۋ" جانە اۋىز سۋ حاۋىپسىزدىگى جاعىنداعى ولقىلىقتاردى كۇش سالا تولتىراپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋ مىندەتىن جوعارى ساپامەن ورىنداۋعا شىنايى كەپىلدىك ەتۋ كەرەك. ناتيجەنى بەكەمدەۋدى باستان ـ اياق ساباقتاستىرىپ، قايتا كەدەيلەسۋدەن ساقتانۋدى ماڭىزدى ورىنعا قويۋدان جازباي، كەدەيلىك تىزىمىنەن شەگىندىرۋ ولشەمىن قاتايتىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۇ ساياتتارىن ورنىقتىرىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋ مەزگىلى ىشىندە كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ كۇشىن وزگەرتپەي ساقتاپ، كومەكتەسۋ ـ سۇيەمەلدەۋ قارىم ـ قاتىناسىن وزگەرتپەي ساقتاپ، قايتا كەدەيلەسۋدى باقىلاۋ ـ ولشەۋدى كۇشەيتۋ، حاۋىپ ـ قاتەردەن ساقتانۋدى جانە ونى تىزگىندەۋدى كۇشەيتۋ، تۇزىمدىك قۇرىلىستى كۇشەيتۋ كەرەك. ماسەلەنى رەتتەۋ ـ تۇزەتۋدى باستان ـ اياق ساباقتاستىرىپ، قاتاڭ دا شىنايى بولۋدان جازباي، ماسەلەنى باعدار ەتۋدى كورنەكتەندىرىپ، ءالسىز بۇنداردى كۇشەيتىپ، كۇشتى شوعىرلاندىرا وتىرىپ قامال الىپ، ماسەلەنىڭ بارلىعىن تۇبەگەيلى وزگەرتۋگە، جەتە وزگەرتۋگە، قايتا تۇلماۋعا شىنايى كەپىلدىك ەتىپ، رەتتەۋ ـ تۇزەتۋ ارقىلى كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋ قىزمەتىنىڭ ساپاسىنىڭ، ونىمدىلىگىنىڭ جاپىاي جوعارىلاۋىن جەبەۋ كەرەك. باقىلاۋدى، ءتارتىپ اتقارۋدى باستان ـ اياق ساباقتاستىرىپ، پارتيالى كادرلاردىڭ ستيل قۇرىلىسىن ۇزدىكسىز كۇشەيتىپ، كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ سالاسىنداعى شىرىكتەسۋ جانە ستيل ماسەلەسىن ارناۋلى جونگە سالۋ تەبىنىن كۇشەيتىپ، كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ قىزمەتىنىڭ ناقتىلى، كەدەيلىكتەن ارىلتۇ بارىسىنىڭ تىڭعىلىقتى، كەدەيلىكتەن ارىلتۇ ناتيجەسىنىڭ شىنايى بولۋىن شىن مانىندە ورنداۋ كەرەك. جاۋاپكەرشىلىكتى تياناقتاندىرۋدى باستان ـ اياق ساباقتاستىرىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋدىڭ قىزمەت مەحانيزمى مەن باسقارۋ ءتۇزىلىسىن كۇشەيتىپ، كەدەيلەردى قاۋىرت سۇيەمەلدەۋ اۋقىمىنا تاباندى بولىپ، جوعارى مەن تومەن بىرلەسە قيمىلدايتىن، بىرگە يگەرىپ، ورتاق باسقاراتىن مەعىم بىرىككەن كۇش قالىپتاستىرۋ كەرەك.